

Taríana

Cartilha

José da Silva Martins
Ilda Martins
Fátima Martins
Gabriel Martins
Alexandra Aikhenvald

Desenhos da autoria da Tatiana Baltar

Santa Terezinha (Kapinawarri)

Cartilha da língua Tariana Kumandene

Watsa wawa waka wakunu!

Consoantes

P p

puwe@
pumeníperri
pimáli
páitsi
páita
pípirri
epitsiáphi

Puwe liñaka wetsirri

Ph ph

kúphe
puatse yápheni
tsurupéphi
phíma

Kuphe unitse alia

B b

yanápe kabuetákarri
liñubuetá

Yanape kabuetali wakune

T t

taliwa
turuapa
túda
taláma
kúite
tanapyáli
itída

Piphiatha piwa taliwanu

Th th

perítthe
thúime
piátha nuna
thára

Huipumha perithe**D d**

dérri
dumé
nutsádua
dólo
adapi
nudiaka

Derri lkhwaka kadepi**K k**

kuiehéni
kutsíwa
kalítsi
nukawána
kérri
káini

Ke: rri depite alia enutse**Kh kh**

kuléyukha
kh''waka
piákhani
depíkha

Wha kuleyukha wiakha

H h**haikúna**

hanípa

hiyápa

haikúta

héma

Hema lipe huite**Ts ts**

tsipi

inítsi

wetsírri

ítsa

tsakamu

matsíte

Nhua nuinua paita istirri tsipine**N n**

úni

ínarru

nukápi

hinípuku

ináiki

Uni hanipa nuyale idalipa**Nh nh**

nhuéní

nhúma

nhúta

pinha

ihnakatsi

Nutsata nhuma kaliti wayarupene**Piñha haikuda**

Ñ ñ

ñápu
ñámu
ñamáda
ñéwi
ñamulítú

Hane ñaputse hanupe kuphe

M m

amáka
hémarrí
mawárri
mukútu
máini

Waha whema amakatse

Mh mh

numhéta
mhãida
kamhérru
nudémha

**Nhumeta mha nhuwidatse
Phimade nha**

L l

leka
lekakhalia
láma
lápe
lipála

Nhua nuka nuanhe wakuneperrí

Lh lh

lhilítu
lhiépaka
lhípa
Paíta tsiali lhia lhilitu ñaputse

R r/rr

híparu
hamúperri
pumeníperri

Huimha pumeníperri**W w**

yáwi
mawína
yawirá
hãwa
makáyawa

Itida lidhwa makayawatse yawi yuya**Wh wh**

itáwhya
nuwhída
karakáwhya
karakáhya[una
Yawhípani

Yawhipanitse wha**Y y**

yé
piríya
hawáya
yáka
yátirri

Ye itirri awakadaite

Vogais

A a

máriye
híparu
káparu
matiana

A: a:

ina:rru

**Matiana nudana wayarupene
Mawari karu lika inaikinu**

Ã ã

ãpa
ãwhi
ãdaru
ãtsi

Apatse hanupe paniatsi inaka

E e

héma
epítsi
kepíra
enútse

Enukwase kepira naraka

E: e:

né:rrí
dé:pi
ké:rrí/keri

Ne:ri itida yapi nekuka nawa awakadatse

I i

épitsi
híwi
líwi

Maliye epitsine waninita

I: i:

pí:sirri
hí:rri
panitsi (pãtsi)

Kapinawarri hanupe pãtsi

i)

lihi)
núitu
hahi)

Lih)tsinu nuyete

U u

kúphe
itsitú
hulínali
unidúmeni
tulipuku

Hanupe nuinua kuphe

U: u:

unidú:meni
ú:may

U:may kuphe hanuite